

NOTĂ ANALITICĂ

Viața socială și divertismentul la moldoveni

Odihna, viața socială¹ și activitățile de divertisment² sunt componente indispensabile ale vieții pentru marea majoritate a oamenilor. În ultima instanță, modul în care populația își petrece timpul relevă calitatea vieții, nivelul de cultură și de dezvoltare a țării. În această notă analitică vom studia specificul vieții sociale și de divertisment a populației Republicii Moldova. În particular, vom răspunde la următoarele întrebări:

- Cât timp alocă moldovenii vieții sociale și distracțiilor în comparație cu locuitorii altor țări?
- Cine socializează și se distrează mai mult: femeile și bărbații?
- În ce fel diferă modul de socializare și de divertisment al femeilor și bărbaților?
- Unde socializează și se distrează mai mult populația țării: în orașe sau la sate?
- Cum diferă viața socială și divertismentul în funcție de statutul social, nivelul de venituri și nivelul educației?

¹ Acestea includ: timpul petrecut cu familia, vizite și primirea musafirlor, petreceri, conversație telefonică, alte activități de viață socială sau neprecizate.

² Acestea includ: cinema, teatru și concerte, expoziții de artă și muzee, bibliotecă, evenimente sportive, alte activități de divertisment și cultură sau precizate.

Pentru a găsi răspunsuri la aceste întrebări, vom utiliza rezultatele Cercetării privind utilizarea timpului, realizată de către Biroul Național de Statistică.

Cât timp se distrează și socializează moldovenii în comparație cu locuitorii altor țări?

În Republica Moldova, circa 13,4% din timpul total de care dispune o persoană într-o zi este dedicat vieții sociale și divertismentului (sau în medie 3,2 ore pe zi). În mare parte, aceasta ține de timpul petrecut cu familia (1,2 ore pe zi), alte activități de viață socială (1,1 ore pe zi), vizitele și primirea musafirlor (0,4 ore pe zi)³.

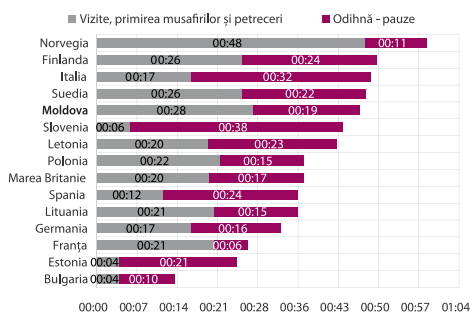
În comparație cu alte state, moldovenii preferă să dedice relativ mult timp acestor activități. Spre exemplu, pentru vizite, primirea musafirlor și petreceri locuitorii țării noastre alocă, în medie, 28

³ Alte activități din această categorie includ: odihnă-pauze - 0,3 ore pe zi; conversații telefonice - 0,1 ore pe zi; petreceri - 0,02 ore pe zi.

minute pe zi, fiind mai mult comparativ cu alte state din Europa de Est (ex: Bulgaria și Estonia – câte 4 minute; Slovenia – 6 minute; Letonia – 20 minute; Lituania – 21 minute; Polonia – 22 minute).

Volumul de timp pentru pauze și odihnă a moldovenilor este apropiat de media altor state europene. Cele 19 minute alocate pentru asemenea activități în Moldova sunt inferioare timpului alocat în Slovenia (38 minute), Italia (32 minute) și Belgia (27 minute), și superioare volumului de timp înregistrat în Bulgaria (10 minute), Lituania (15 minute) sau Polonia (15 minute) (figura 1).

Figura 1. Timp alocat vizitelor, primirii musafirilor, petrecerilor și odihnei în Moldova și alte state europene, minute pe zi

Sursa: BNS și baza de date HETUS
<https://www.h2.scb.se/tus/tus/>

Deși în alte state se dedică destul de mult timp vieții culturale drept parte indispensabilă a vieții sociale și divertismentului (ex: frecventarea teatrelor, concertelor, bibliotecilor, cinema, etc.), moldovenii alocă o porțiune neglijabilă din timp acestor activități.

Spre exemplu, doar 0,4% din populația țării merge la cinematograful, unde o persoană dintre acestea petrece în medie circa 1,7 ore. Totodată, doar 0,1% din populația Moldovei merg la teatru sau concerte și tot atâția frecventează evenimente sportive.

Cine socializează și se distrează mai mult: bărbații sau femeile?

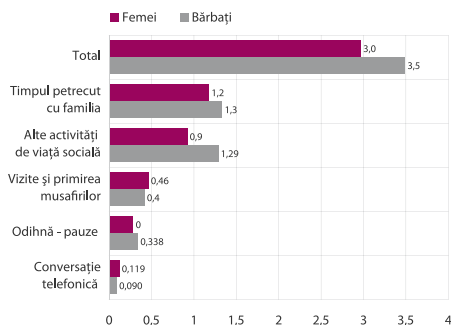
În Moldova, bărbații alocă mai mult timp activităților de divertisment și vieții sociale în comparație cu femeile: 14,5% din timpul zilnic (sau 3,5 ore pe zi) față de 12,4% (sau circa 3 ore pe zi) pentru aceste activități.

Această diferență se observă și în țările UE, unde mărimea medie a timpului liber al femeilor este cu aproximativ jumătate de oră mai mică decât cea a bărbaților⁴. Totuși, la capitolul timp liber pe parcursul zilei, moldovenii alocă mai puțin timp în comparație cu europenii, unde bărbații alocă în medie 5 – 5,5 ore pe zi, iar femeile 4,6 ore pe zi⁵.

Și mai mult timp în acest sens se alocă în SUA, unde bărbații dispun în medie de 6 ore pe zi de timp șiber, iar femeile – 5,2 ore pe zi⁶.

În Moldova, bărbații și femeile petrec aproximativ același interval de timp cu familia⁷ (1,2 ore femeile și, respectiv, 1,3 ore bărbații), precum și pentru vizite și primirea musafirilor (0,5 ore femeile și, respectiv, 0,4 ore bărbații). În ceea ce privește alte activități de viață socială⁸, bărbații alocă în medie 1,3 ore pe zi, iar femeile – 0,9 ore pe zi (figura 2).

Figura 2. Timp alocat pentru viața socială și divertisment, pe sexe, ore pe zi

Sursa: BNS

⁴ Time use survey highlights changing working conditions; European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2007.

⁵ How is the time of women and men distributed in Europe; European Communities, 2006.

⁶ American Time Use Survey – 2012 results; Bureau of Labor Statistics, June 2013.

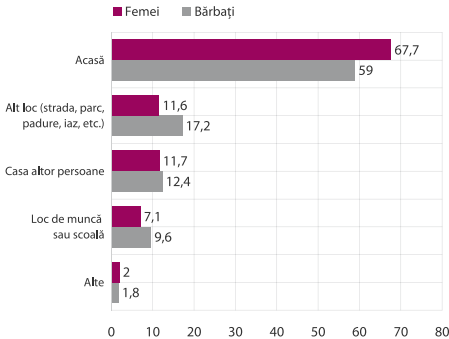
⁷ Timpul petrecut cu copiii, părinții și alți membri ai familiei fără prezența altor persoane din afara gospodăriei.

⁸ Alte activități de viață socială includ în mare parte discuții față-în-față pe teme cotidiene.

Atât femeile, cât și bărbații petrec acasă cea mai mare parte a timpului total dedicat vieții sociale și de divertisment. Totuși, proporția femeilor care petrec acest timp acasă este mai mare față de cea a bărbaților (67,7% față de 59% din populație).

Totodată, bărbații preferă, într-o proporție mai mare decât femeile, să se distreze și să socializeze în afara domiciliului (ex: parc, pădure, casa altor persoane sau chiar locul de muncă) (figura 3).

Figura 3. Timp alocat pentru viața socială și divertisment, pe sexe și locul desfășurării activităților, % din timpul total alocat acestor activități pe zi

Sursa: BNS

Unde socializează și se distrează mai mult populația țării: în orașe sau la sate?

Cele mai mari discrepanțe dintre femei și bărbați privind timpul dedicat vieții sociale și divertismentului sunt atestate în mediul rural.

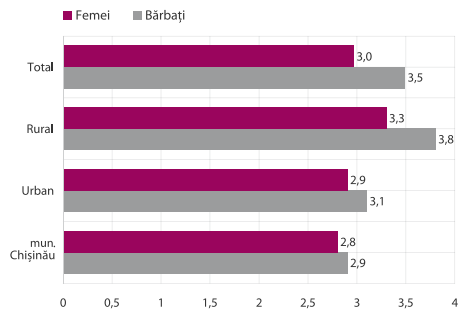
În general, populația de la sate alocă mai mult timp acestor activități față de cea de la orașe (3,5 ore pe zi la sate față de 3,0 ore pe zi în mediul urban și 2,8 ore pe zi în mun. Chișinău). Aceasta se poate explica prin legăturile mai strânse cu familia, prietenii și vecinii, specifice comunităților mici cum sunt cele rurale, precum și a oportunităților economice li-

mitate care îi determină pe locuitorii acestora să petreacă mai mult timp în cadrul gospodăriei.

Cu toate acestea, doar 0,1% din populația rurală merge la teatru (0,3% din populația urbană) și doar 0,3% din populația rurală frecventează cinematografele (0,6% din populația urbană). Accesul limitat la asemenea tipuri de divertisment este cauzat de lipsa unor asemenea instituții în sate, posibilitățile financiare limitate ale populației rurale, precum și de conexiunile slabe dintre sate și orașe.

Bărbații de la sate alocă, în medie, 3,8 ore pe zi pentru activități de socializare și divertisment, în timp ce femeile – doar 3,3 ore. În mediul urban și mun. Chișinău discrepanțele sunt mai puțin vizibile (figura 4).

Figura 4. Timp alocat pentru viața socială și divertisment, pe medii de reședință și sexe, ore pe zi

Sursa: BNS

Una din cauzele posibile ale acestor diferențe atestate în mediul rural ține de modelul tradiționalist de organizare a gospodăriei, prezent de cele mai deseori în aceste localități. Astfel, femeile sunt preocupate mai mult de îngrijirea gospodăriei și familiei, alocând acestor activități în medie 5,9 ore pe zi, față de 3,9 ore pe zi alocate de bărbați⁹, și, respectiv, dispun de mai puțin timp pentru viața socială și divertisment. O altă explicație ar fi și disponibilitatea mai redusă de dispozitive de uz casnic (ex: mașină de spălat, utilaje pentru

⁹ Datele Cercetării privind utilizarea timpului, realizată de către Biroul Național de Statistică: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Utilizarea_timpului_RM/Utilizarea_timpului_RM.pdf.

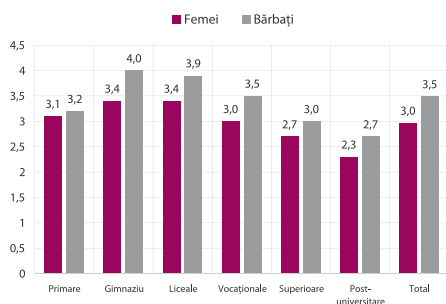
prepararea bucatelor, etc.) care ar putea reduce esențial timpul alocat de femei activităților legate de îngrijirea gospodăriei și a familiei.

Aceeași diferență de gen se atestă și în țările UE, unde în medie femeile alocă activităților de îngrijire a gospodăriei și familiei circa 4,2 ore pe zi în raport cu 2,1 ore alocate de bărbați¹⁰.

Cum nivelul de studii influențează timpul dedicat socializării și divertismentului?

Timpul dedicat vieții sociale și divertismentului este mai redus în rândul persoanelor cu un nivel mai avansat de studii. Astfel, bărbații și femeile cu studii gimnaziale alocă 4 și, respectiv, 3,4 ore pe zi pentru socializare și divertisment. Valoarea acestui timp diminuează cu fiecare nivel mai avansat de studii, astfel încât bărbații și femeile cu studii post-universitare alocă doar 2,7 și, respectiv, 2,3 ore pe zi pentru viața socială și divertisment (figura 5).

Figura 5. Timp alocat pentru viața socială și divertisment, pe nivele de studii și sexe, ore pe zi

Sursa: BNS

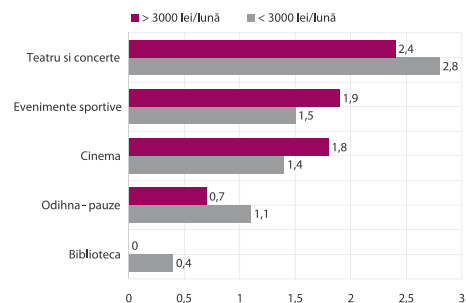
Adițional, figura 5 poate vorbi și despre legătura inversă dintre timpul dedicat socializării și distracțiilor și oportunitățile economice existente, care sunt direct asociate cu nivelul de studii. Astfel,

persoanele cu un nivel de studii mai avansat au mai mari șanse să se angajeze, alocând mai mult timp pentru ocupare profesională și, respectiv, mai puțin timp socializării și divertismentului.

Tipurile de divertisment a populației depind de nivelul de venit al acestora?

Persoanele cu venituri mai înalte alocă mai mult timp frecventării cinematografului și evenimentelor sportive. Totodată, populația cu venituri mai modeste preferă teatrul și concertele, vizitarea bibliotecilor și dedică mai mult timp odihnei (pauzelor) (figura 6).

Figura 6. Timp alocat pentru activități de divertisment, pe tipuri de divertisment, nivelul de venituri ale gospodăriilor, ore pe zi

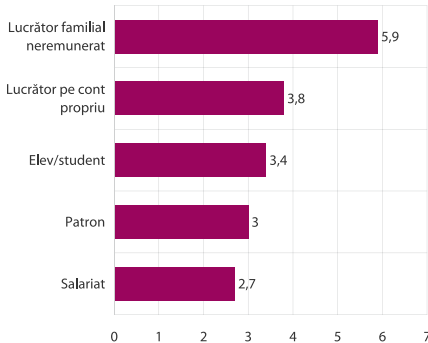
Sursa: BNS

Din figura 6 deducem că persoanele mai sărace sunt mai preocupate de activități culturale și lectură. Totodată, timpul mai lung alocat de aceste persoane pentru odihnă-pauze și vizitarea bibliotecilor poate fi explicat și de faptul că, o parte dintre aceștia alocă mai puțin timp sau deloc ocupării profesionale (incluzând pensionari, studenți/elevi sau persoane casnice, alte).

Această ipoteză este confirmată de figura 7, unde observăm că persoanele economic active, fie în calitate de salariat sau patron, alocă mai puțin timp vieții sociale și divertismentului în raport cu celelalte categorii.

¹⁰ 'How is the time of women and men distributed in Europe', European Communities, 2006.

Figura 7. Timp alocat pentru activități de divertisment, după activitatea de bază a respondenților, ore pe zi

Sursa: BNS

Concluzii:

- Moldovenii alocă relativ mult timp activităților legate de viața socială și divertisment în comparație cu multe state europene. Totodată, timpul alocat activităților cu caracter cultural (frecventarea teatrelor, concertelor, cinematografului, etc.) este mult mai redus;
- Femeile socializează și se distrează mai puțin în comparație cu bărbații. Diferențele se observă în special în spațiul rural unde femeile sunt mai mult timp preocupate și responsabile de îngrijirea gospodăriei și a familiei decât bărbații;
- Tipurile de socializare și divertisment diferă între femei și bărbați. Astfel, în timp ce primele petrec acest timp preponderent în cadrul gospodăriei, bărbații socializează și se distrează preponderent în afara gospodăriei (stradă, parc, pădure, locul de muncă, etc.);
- Populația de la sate alocă mai mult timp activităților de socializare și divertisment în comparație cu cea de la orașe. Acest fapt se datorează relațiilor mai strânse cu membrii familiei, rudele sau vecinii, speciifice comunităților mici. Totodată, diferențele dintre

timpul pentru socializare și divertisment alocat de bărbați și de femei este mult mai mare în sate, față de orașe;

- În același timp, ponderea persoanelor care frecventează teatrele, concertele sau cinematografele este de câteva ori mai mică în sate față de orașe. Acest fapt scoate în evidență problema accesului populației din sate la asemenea activități de divertisment și relevă o diversitate slabă a tipurilor de divertisment în localitățile respective;
- Cel mai mult timp pentru socializare și divertisment este alocat de către categoriile de persoane cu venituri mai modeste: lucrătorii familiali neremunerați sau lucrători pe cont propriu;
- Timpul și tipurile de divertisment diferă esențial în funcție de venituri și nivelul de studii. Astfel, persoanele cu un nivel de studii mai avansat și cu venituri mai înalte alocă mai puțin timp activităților legate de viața socială și divertisment. Totodată, persoanele cu venituri mai modeste alocă mai mult timp față de restul populației activităților care implică costuri mai mici (de ex: frecventarea teatrului, bibliotecii sau odihnă).

Recomandări:

- Este necesară promovarea activă a diverselor forme culturale de petrecere a timpului liber și divertisment și sporirea interesului populației față de activitățile culturale. Aceasta ar putea implica organizarea periodică a zilelor ușilor deschise sau festivaluri în cadrul teatrelor, muzeelor, galeriilor de artă, cu încurajarea participării diferitor categorii ale populației (în funcție de vârstă, venituri, studii, statut ocupațional, etc);
- Acțiunile de promovare a formelor culturale de divertisment, în special vizitarea teatrelor, concertelor și a cinematografulor, trebuie să fie în special țintite asupra localităților rurale, unde accesul la aceste instituții este mult mai limitat decât în orașe;
- Este oportună subvenționarea prețurilor pentru activitățile culturale pentru categorii de persoane

mai vulnerabile (de ex. elevi/studenti, pensionari, persoane cu dizabilități și alte) din contul majorării prețurilor pentru restul populației. Implementarea unui mecanism țintit de subvenționare, în paralel cu liberalizarea prețurilor la biletele de intrare în teatre, muzee etc., ar permite instituțiilor culturale să-și îmbunătățească situația financiară fără a fi afectat accesul categoriilor vulnerabile la viața cul-

turală. Aceasta, la rândul său va putea contribui la modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor culturale, majorarea salariilor lucrătorilor din acest domeniu, asigurarea pistelor de acces și altor elemente de infrastructură pentru persoanele cu dizabilități, fapt ce va spori atractivitatea instituțiilor pentru un spectru mai larg a populației.

Acest material a fost elaborat în baza rezultatelor Studiului privind Utilizarea Timpului, realizat de Biroul Național de Statistică, cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitățile Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și Guvernului Suediei în cadrul proiectului ONU „Consolidarea Sistemului Statistic Național”. Opiniile exprimate în această notă nu reflectă neapărat punctul de vedere sau politicile oficiale ale agențiilor ONU, Guvernului Suediei sau Biroului Național de Statistică.

Elaborat de: Centrul analitic independent Expert-Grup

Design: Ion Axenti

Foto: PNUD